

Posudek na diplomovou práci

Vizuální pomůcky pro podporu mentálních procesů

Autor diplomové práce: Bc. Jiří Šejnoha

Předložená práce se zabývá úvahami o myšlení a lidské mysli obecně, které se autor práce pokusil přenést na počítač ve formě softwarového nástroje. Výsledkem je internetová aplikace (RIA), která je určena k zaznamenání a grafické prezentaci nelineárních myšlenek. Klientská část je vytvořena s využitím Adobe Flex. Serverová část využívá kombinaci Apache, PHP a MySQL. Textová část práce je rozdělena do 3 kapitol. První, filosofická část se věnuje analýze mentálního procesu. Nejprve je představen koncept teoretické prediktiky, v jehož rámci autor prezentuje Herbartovský a „chvílový“ model mysli. Na základě získaných poznatků autor definuje „bójkově-chvílový“ model, který analyzuje v kontextu Theater, MoM, NOGA a Carnapova modelu. Na konci kapitoly je zhruba zmíněna možná souvislost s Mind mapami a sémantickým webem. Druhá kapitola popisuje návrh a implementaci softwarového vizualizačního nástroje. Součástí textu je také uživatelská příručka. V poslední kapitole autor analyzuje uživatelské zkušenosti s aplikací na základě dotazníkového průzkumu mezi uživateli.

Obecně se domnívám, že práce je zajímavá, a obsahuje několik pěkných myšlenek. Na práci také oceňuji záměr autora, před vlastním popisem vytvořeného software čtenáře podrobně seznámit se zkoumanou problematikou. Snad i proto, aplikace, ač není technicky příliš složitá, a nemusí se zdát na první pohled ani moc užitečná, uživatele přesvědčí, že by na konceptu vizualizace mentálních procesů mohlo něco být.

Předložená práce má i své nedostatky. Mezi závažnější lze zařadit přítomnost několika pasáží, ze kterých, i při vynaložení velkého úsilí, není čtenáři zřejmé, co vlastně autor chtěl sdělit. V mysli autora je možná vše jasné, avšak v práci nikoliv. Nutno podotknout, že autor obecně necítil potřebu vycházet čtenáři jakkoliv vstřícně. V textu se objevuje množství gramatických chyb, mnohonásobně vložených vět, vsuvek a dalších odboček od hlavního sdělení. To na jednu stranu ukazuje na autorem deklarovanou komplexnost a nelineárnost lidského myšlení, kterou lze jen s jistými kompromisy přenést do lineárního textu. Na stranu druhou, měla být výstupem práce aplikace, které autor přisuzuje: schopnost „zaznamenat projekci mysli, která přispěje k lepšímu utřídění myšlenek“, a také „využití jako pomůcky pro předávání těžkých myšlenek“. Je tedy škoda, že autor nedemonstroval užitečnost aplikace tím, že by vytvořil model reprezentujícím jeho vlastní práci. Autor se také často pouští do hodnocení a srovnání úvah a myšlenek jiných, nicméně ne vždy své soudy patřičně vysvětluje, a nechává tak čtenáře samotného v konfrontaci svého názoru s názorem cizím.

Několik poznámek mám také k implementační části. V odstavcích, které se věnují mind mapám a sémantickému webu, bych spíše než názor autora na obě technologie ocenil srovnání s modelem, který byl použit v aplikaci. Kladně hodnotím snahu autora použít k přiblížení chování aplikace metody softwarového inženýrství. Několik chyb se najde v uživatelské dokumentaci, která je navíc až příliš stručná. Při následování postupu instalace se napoprvé vše nepovede. Po chvíli bádání se však aplikaci rozchodit podaří. Až na trochu neintuitivní vkládání nových objektů pootočením kolečka myši, aplikace funguje bez větších problémů. Za přínosnou považuji ideu autora získat zpětnou vazbu potenciálních uživatelů aplikace pomocí dotazníku.

Kromě výše uvedeného, považuji za vhodné poukázat na několik dalších nedostatků:

- Na str. 3 je uvedena citace „do ztracena“: „[?]“.
- Na str. 13 se objevuje podivná tautologie: „Oba možné (spojité i diskrétní) principy vysvětlujících modelů, ač z různých pohledů, jsou možné, tedy segmentace mentálního procesu považuji z tohoto pohledu za možnou.“
- Na str. 20 je nelogicky definován „pojem blízké chvíle, jako právě ty chvíle, které jsou evokovatelné.“
- Na str. 21 se vyskytuje takové množství gramatických a syntaktických chyb, že považuji za vyloučené, že by si autor tuto část práce před odevzdáním po sobě přečetl.

- Na str. 25 a 26 autor bez vysvětlení vkládá do českého textu přímo anglické citace.
- Od str. 27 autor v textu intenzivně používá zkratky WHB model a WBM model, aniž upřesňuje, co zkratkami myslí. V daném kontextu nejistoty, pak několik dalších stránek ztrácí pro čtenáře smysl.
- Use case diagramy na str. 50 až 52 obsahují nadbytečné popisky „<<include>>“, které čtenáře v případě cyklických struktur zbytečně matou.
- Na str. 62, v uživatelské příručce, je popisováno přidání bóje kliknutím středového tlačítka myši. Ve skutečnosti je tato funkce iniciována pootočením středového kolečka myši.

Shrnutí:

Ačkoliv je práce v některých bodech nejasná a působí dojmem, že byla dokončena „na poslední chvíli“, zcela zklamán nejsem. Téma šlo jistě zpracovat lépe, a některé pasáže by si zasloužily zcela přepracovat. Nicméně jako celek mi předložená práce smysl dává. Proto doporučuji, aby byla práce přijata jako diplomová a byla připuštěna k obhajobě.

Autorovi bych rád předložil následující otázky:

- 1) V textu práce je několikrát inzerováno vysvětlení Sapir-Whorfovy hypotézy jazykového relativismu pomocí „chvilového“ modelu, nicméně samotné vysvětlení v textu explicitně uvedeno není. Jaké je toto vysvětlení?
- 2) Pokud jde o složité myšlenky a jejich předávání, zdá se mi nutné je zpřístupňovat postupně, aby nedošlo k přehlčení a tím i odrazení čtenáře. Jak zohledňuje navržený model zachycení takového vývoje myšlenkového postupu?
- 3) Výsledná aplikace má mimo jiné sloužit k předání „těžkých“ myšlenek. Rád bych viděl ukázkou, jak by byla v aplikaci reprezentována práce samotná.

V Praze, 20.1.2012

Ing. Mgr. Michal Karásek